

**ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI**

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
Katedra historie

Posudek oponenta diplomové práce

Název diplomové práce:

DIDAKTICKÁ APLIKACE DĚJIN KLATOV NA 1. STUPNI ZŠ

Autor diplomové práce: Eva Bělohoubková

Oponent: Mgr. Jakub Krček

CÍL PRÁCE

Cílem diplomové práce Evy Bělohoubkové je aplikovat dějiny Klatov do vyučování prvouky a vlastivědy na 1. stupních základních škol (ZŠ) v klatovském regionu, k čemuž autorku motivuje potřeba utvářet v žácích pozitivní vztah ke kulturním a historickým hodnotám tohoto západočeského města již od samých počátků školní docházky. Ve druhém plánu se autorka snaží představit některé z vyučovacích metod a organizačních forem moderní pedagogiky na příkladu výuky regionálních dějin. Práce je funkčně rozdělena na teoretickou a praktickou část, přičemž první je zaměřena na výklad o historii města a jejich vybraných problémech a také na seznámení se základními principy Rámcového vzdělávacího programu (RVP); druhá část se pak soustředí na přímou aplikaci dějin Klatov do vyučování dle jednotlivých ročníků 1. stupně ZŠ prostřednictvím příkladů témat a návrhů konkrétních způsobů jejich integrace do vyučovacích jednotek.

OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Svou práci člení Eva Bělohoubková do osmnácti kapitol včetně úvodu a závěru. Kapitoly 2-8 jsou věnovány teoretickému výkladu klatovských dějin a zvláště pak některým jejich aspektům. Na tuto část práce nahlížím přinejmenším jako na problematickou a velice špatně zvládnutou, a to nejen po odborné stránce. Nikdo samozřejmě po autorce didakticky zaměřené práce (navíc s výhradní orientací na 1. stupeň ZŠ) nemůže chtít, aby sestavila zcela původní přehled historie města založený na studiu archivních pramenů, ovšem situaci, kdy autorka vychází z několika málo popularizačních publikací víceméně lokálního významu (nejčastěji se opakují citace ze čtyř takovýchto prací), považuji za velmi nešťastnou. Diplomantka zcela ignoruje zásadní díla k dějinám Klatov, ať se jedná o monumentální pěťisvazkové dílo místního historika J. Vančury ze 20. a 30. let minulého století, a především pak o nejnovější monografické zpracování připravené pod redakčním vedením L. Sýkorové a vydané v roce 2010 v edici Dějiny českých, moravských a slezských měst Nakladatelství Lidové noviny. Obecně lze říci, že autorce chybí elementární přehled o historiografické produkci s klatovskou tematikou za poslední léta. Přitom je k dispozici řada dílčích studií i monografií, které se zabývají tématy, jež by

autorka ráda – a zcela po zásluze – akcentovala i ve svém výkladu: problematice židovského obyvatelstva Klatov se věnuje M. Strnad (2010), barokní Klatovy jsou formou pestré palety původních studií zpracovány ve sborníku připraveném K. Mrázem a V. Chroustem (2007), moderními dějinami města se systematicky zabývá L. Valeš. Také kapitola věnovaná pravěkému osídlení Klatovska a archeologickému poznání lokality úplně ignoruje výsledky novodobých výzkumů zpřístupněné v pracích J. Hůrkové (1996, 2003) a M. Ptáka (2010). Z neznalosti novější odborné literatury pak vyplývá interpretační nebo přinejmenším formulační zastaralost, která je v autorčině výkladu patrná na vícero místech, např.: „...slovanský lid vyšel z nížiny povolžské a zaujal krajinu v Povolší, Poodří a Polabí, přičemž jednou svou větví obsadil i Země sudetské...“ (s. 9); „Odchodem německých obyvatel [v husitské době] nastalo v Klatovech období svobodného národního života a období rozvoje městské samosprávy.“ (s. 13); „Ve městě byly [v 2. pol. 18. stol.] dvě společenské vrstvy, úředníci a důstojníci.“ (s. 14). Proti sobě pak stojí na jedné straně tvrzení (převzaté z publikace z 80. let minulého století), že „Klatovy své návštěvníky vítají důstojně, jakoby naráz jim otevírají svoji historickou krásu i plody svého moderního rozmachu.“ (s. 17), na druhé pak „Komunistický režim udělal z Klatov velmi zanedbané město...“ (s. 18). Absurdní je též hovořit o obyvatelích středověkého a raně novověkého města jako o *občanech* (s. 11, 12) a o obyvatelích předměstí jako o *chalupářích* (s. 11, mínění snad chalupníci?). Nerovnoměrné rozvržení rozsahu jednotlivých kapitol z dějin města a místy poněkud nelogické členění opět svědčí o nedostatečné obeznamenosti s novějšími interpretacemi historického vývoje a nekritickým přejímáním výkladu popularizační literatury vycházející ze zastaralého konceptu, ale také o nepřilíh valné orientaci v českých dějinách a jejich základních příručkách (např. na s. 13 jsou obecné souvislosti stavovského povstání 1546-1547 vykládány s odkazem na práci *Zajímavosti z historie Klatov* apod.). V chronologickém přehledu dějin města se objevuje kapitola o městském opevnění, která by se hodila spíše do celku věnovaného historickým památkám, středověký vývoj stejně jako barokní období, tolik významné právě v dějinách Klatov, jsou silně redukovány na úkor výkladu o husitství, do tereziánského a josefínského období je nelogicky zahrnuto i 19. století, v jehož rámci je zcela opomenuto to nejpodstatnější z dané epochy – urbanistický a průmyslový rozvoj města, zcela chybí výklad o období první republiky.

Ani další kapitoly, které se týkají vybraných aspektů dějin Klatov (znak, památky, staré pomístní názvy, osobnosti, pověsti), nelze přijmout bez výhrad. Na prvním místě je třeba uvést, že zde autorka opět vychází pouze z popularizační literatury. Přitom existuje celá řada fundovaných prací, které jsou dobře přístupné i laické veřejnosti: pro klatovské památky např. E. Pochem redigované Umělecké památky Čech (1978), o městském znaku pojednává dílo Čarkovo (1985) a Pelantovo (1985), zevrubnější medailony osobností spjatých s Klatovy lze hledat např. v Biografickém slovníku Českých zemí. Připomínky je třeba vznést i k obsahovým nedostatkům uvedených kapitol: v přehledu památek chybí např. původem gotický v 18. stol. barokizovaný kostel sv. Martina na Hůrce, budova arciděkanství nebo židovský hřbitov; mezi osobnostmi postrádám klatovské rodáky Pavla Kristiána z Koldína (nar. 1530), právníka a autora velmi důležitého městského zákoníku, a Karla Slavoje Amerlinga (nar. 1807), přírodovědce, lékaře a především pedagoga, jehož zařazení by bylo z hlediska zaměření práce více než vhodné. Ze studentů zdejšího gymnázia mohl být – s ohledem na vztah k regionu – připomenut spisovatel Karel Klostermann.

S kapitolou 9 opouští Eva Bělohoubková pro ni nepřilíh pevnou půdu historie a začíná se věnovat pedagogickým a didaktickým otázkám. Nejprve shrnuje základní principy RVP s důrazem na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět. V dalších kapitolách představuje s oporou v odborné literatuře moderní vyučovací metody a organizační formy ve výuce prvouky a vlastivědy. Následně zařazuje přehled vlastních konkrétních návrhů vyučovacích jednotek, jejichž náplní je výuka regionálních dějin, v podobě tematických plánů. Poté se dostává k nejpřínosnější části práce, vlastním příkladům aplikace dějin Klatov ve výuce prvouky a vlastivědy na 1. stupni ZŠ. Příklady témat a návrhy jejich realizace rozděluje podle jednotlivých ročníků (1.-5.), přičemž pro každý ročník má autorka připraveno vždy okolo pěti i více témat. Velkou předností je, že mnohé své návrhy již mohla realizovat v praxi, a tak je doplňuje o reflexi ze strany žáků.

FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Po formální stránce nepůsobí práce Evy Bělohoubkové nikterak strhujícím dojmem. Text je sice strukturován přehledně do kapitol a podkapitol (výhrady k členění některých z nich viz výše), ovšem samotná úprava textu není vizuálně příliš zvládnutá. Na vině je zde místy poněkud chaotické zarovnání odstavců, četivosti nepřidává ani občasný výskyt překlepů („*Původní slovanské osídlení bylo velmi říšské...*“, s. 9), pravopisných chyb („*Klatovští obyvatelé... začaly přijímat*“, s. 12; „*...se staly součástí pěti vyvolených měst, které budou ušetřeni zkáze a pohromě*“, „*Klatovy zůstaly věrni...*“, s. 13) a také častá formulační krkolomnost („*Mezi další císařské nařízení, které se týká Klatov, byl dědičný pacht*“, s. 14). Autorka v teoretické práci dobře pracuje s poznámkovým aparátem, který používá jak ve funkci odkazovací, tak vysvětlovací (na 41 stranách 136 poznámek pod čarou). Plnohodnotnou součástí práce jsou – převážně obrazové – přílohy v celkovém počtu 52. Najdeme zde ukázky historických fotografií, k nimž autorka přiřazuje stejné pohledy na táž místa v současnosti (metodu srovnávání „tehdy“ a „dnes“ považuji za velmi užitečnou a přínosnou při poznávání lokální historie žáky všech věkových kategorií), návrhy pracovních listů (včetně některých vyplněných), ukázky powerpointových prezentací, ale například také dokumentační fotografie pořízené při realizaci jednotlivých autorkou připravených projektů.

HODNOCENÍ

Eva Bělohoubková napsala velmi rozporuplnou diplomovou práci, jejíž hodnocení nemůže být jednoznačné. První, teoretická část věnovaná historii města Klatov není obhajitelná. Plně si uvědomuji, že hodnotím práci primárně didaktickou, ovšem jedním z podstatných aspektů aplikace regionální historie na všech stupních škol je výuka založená na aktuálním stavu poznání, na uvedení regionálních specifik do obecnějšího kontextu, na kritickém přístupu k informacím a na práci žáků s historickými prameny (na 1. stupni ZŠ spíše s hmotnými a ikonografickými než písemnými). Tyto aspekty se ve výkladu dějin Klatov, jak jej autorka předkládá ve své diplomové práci a zřejmě tedy i ve své praxi, vesměs neuplatňují. Její výklad naopak konzervuje v myšlení žáků zastaralá schémata a stereotypy charakteristické pro domácí historiografii uplynulého století. Ve druhé části své práce však diplomantka prokazuje, že dokáže být velmi kreativní ve fázi samotné aplikace. Je schopna používat teoretické poznatky o moderních metodách a formách výuky při vytváření tematických plánů i jejich realizaci v rámci naplňování konkrétních cílů. Největší předností pak je, že mnohé ze svých návrhů má diplomantka vyzkoušené a prověřené z praxe včetně tolik potřebné (a dosud často podceňované) zpětné vazby od žáků.

S ohledem na studijní zaměření Evy Bělohoubkové ve svém závěrečném hodnocení přikládám větší váhu praktické části její diplomové práce a doporučuji ji k obhajobě s hodnocením **velmi dobře**.

V Plzni 23. května 2013

Mgr. Jakub Krček

(oponent)